

VANDA BABIĆ
Sveučilište u Zadru
Odjel za kroatistiku i slavistiku
Obala kralja Petra Krešimira IV. 2, HR – 23000 Zadar

"MUSARUM CHORUS" VICKA ZMAJEVIĆA

Za vrijeme studija u Rimu, Vicko je Zmajević, 1694. godine ispjevao i tiskao zbirku pjesama *Musarum Chorus* na latinskom jeziku, u čast Antona Zena koji je bio zapovjednik mletačke vojske.

Zbirka ima 28 stranica, pisana je latinskim jezikom i do sada je neprevedena.

Iako je to Zmajevićeva mladenačka rukotvorina, iako je prepuna baroknih sintagmi i kićenih izričaja, u književnom smislu zbirka svjedoči o njegovoj pjesničkoj obrazovanosti, ali i o njegovoj poetskoj nadarenosti i posebnom smislu za književna ostvarenja.

U daljnjem svom životu Zmajević se nije upuštao u pjesnička stvaranja, tako da se ona svode na zbirku pjesama *Musarum Chorus* i na zbirku propovijedi *Razgovor Duhovni* (1682.). No, i s ova dva djela Zmajević nam se predstavio kao hrvatski barokni književnik iako je kasniji svoj interes za književnost iskazao praktičnom aktivnošću te se često javljao kao mecena hrvatskih pjesnika pomažući im u tiskanju njihovih djela.

KLJUČNE RIJEČI: *Musarum Chorus*, barok, zbirka pjesama

Peraški župni arhiv bogat je malo poznatom hrvatskom književnom ostavštinom, od zbirki narodnih pjesama, bugarštica, crkvenih prikazanja, Plača Marijina i Muke Isusove, općenito pasionske poezije (koja se i izvodila ispred crkve sv. Nikole u Perastu), Zmajevićeve zbirke propovijedi iz 1682. do raznih epistolarnih i inih djela. No, prva i jedina pjesnička rukotvorina Vicka Zmajevića, *Musarum Chorus*, danas se čuva u Arhivu HAZU u Zagrebu i, koliko je meni poznato, nema je u Župnom arhivu u Perastu što začuđuje s obzirom na to da se Zmajević nakon tiskanja zbirke u Rimu vratio natrag u rodni Perast.

Sredina u kojoj je Zmajević odrastao, te kulturne i političke prilike zasigurno su utjecale na njegov sveukupni, ali posebice i na književni rast. Da je tomu tako svjedoče brojni Zmajevićevi suvremenici, ujedno i najznačajniji peraški pisci koji su svojim životom ili pak djelom, na ovaj ili onaj način utjecali na vidokrug Vicka Zmajevića.

Najznačajniji utjecaj svakako je imao Vickov stric, *Andrija Zmajević* (1628.-1694.) koji je ujedno i najistaknutiji predstavnik bokokotorskih književnika 17. stoljeća. Ovaj Peraštanin je nakon završenih studija u Rimu postao peraški opat, a potom 1671., godinu dana nakon Vickova rođenja, nadbiskup barski. Aktivan borac za crkveno sjedinjenje,

MVSARVM CHORVS
EXCITATVS AD LAVDES
ILLVSTRISS· ET· EXCELLENTISS· D·
D· ANTONII ZENI
VENETARVM
COPIARVM TERRA, MARIQVE
IAM INAVGVRATI
PRAEFECTI GENERALIS
AB ABBATE
VINCENTIO ZMAIEVICH
PERASTINO
COLLEGII VRBANI DE PROPAGANDA FIDE
ALVMNO.

ROMAE, Typis Francisci de Rubeis, & Francisci Mariae
Acfamitek à Kronenfeld. MDCXCIV.

Superiorum Permissu.

zaljubljenik u *narodni jezik* i općenito u umjetnost, mecena hrvatskom slikaru Tripu Kokolji, čovjek je koji u Vicku od malena vidi svoga vrsnog nasljednika. Osim što je opjevao peraški boj u tri pjevanja u osmercima, imamo podatak da je napisao pjesmu "Od pakla", koja je po Kukuljeviću tiskana u Mlecima, 1727. godine te da je ostavio podosta propovijedi na hrvatskom jeziku, koje je govorio po Perastu i okolici, posebice onu održanu 1684., kada su Peraštani izgonili Turke iz Risna. Ni jedno od tri navedena djela nije sačuvano: "Boj peraški" je konačno izgubljen, "Pjesmu od Pakla" do danas nije nitko uspio vidjeti, a ni propovijedi. No, hrvatskoj književnoj baštini ostavio je svoju polimetrijsku poemu *Slovinska Dubrava, pohogjena od Gospodina Boga godine 1667.*, u kojoj obrađuje veliki dubrovački potres iz 1667. godine, naslanjajući se na dubrovačku baroknu književnost i njezin pjesnički izraz. Zmajević priča kako mu se dogodila nesreća. Naime, potres je srušio zidove crkve na otočiću koji su ga živa zakopali. To se zbilo na Veliku Srijedu, 6. travnja, kad je porušen Dubrovnik, ali su nastradali i Kotor, Herceg Novi i Budva. Crkva sv. Jurja se srušila, a on je tada služio sv. misu, pa je pao u jedan grob odakle su ga ranjena izvukli. Andrija u pjesmi jadikuje što mu se dogodilo, ali hvali Boga što ga je izbavio. Također strašan potres u Dubrovniku duboko ga je potresao te im šalje stihove koji govore kako Dubrovnik i Dubrava ne mogu propasti, a to nam govori o jakoj svezi između Perasta i Dubrovnika, kao i o velikom utjecaju dubrovačke kulture na peraško društvo, te o Zmajevićevu posebnom odnosu prema Dubrovniku. Od književnih djela ostala nam je i njegova "Poslanica Tripu Skuri", koju je napisao dok je bio mlad i dok je bio peraški opat. To je šaljiva pjesma neobične konstrukcije koja predstavlja zabilježeni trenutak iz intimnog života starih Bokelja iz obrazovanih slojeva društva što je svakako zanimljivo. Prema baroknim uzusima ona ima svoju polimetrijsku dimenziju jer počinje sa šest osmeraca, odnosno sekstina, a nastavlja se s trideset dvostrukorimovanih dvanaesteraca, te na kraju završava s osmercima svrstanim u strofu od četiri stiha (Pantić, 1968).

Najopsežnije i najvažnije povijesno-teološko djelo mu je "Ljetopis Crkovni", koji je napisao 1675. godine i to bosančicom te ga je namijenio *svomu slovinskom narodu*. Puni naslov mu je "Darxava sveta slavna i kreposna Carkovnog Lietopisa trudom Andrie Zmaievicha Perascstanina". Ima 980 stranica, a jedan primjerak se nalazi u knjižnici arheološkog muzeja u Splitu. Vicko Zmajević, njegov nećak, smatrao je da Andrijino djelo promiče crkveno jedinstvo pa je godine 1711. pisao iz Kotora papi Klementu XI., da on pomogne izdavanje crkvenog ljetopisa njegova strica. No ljetopis do danas nije tiskan.

Drugi peraški pjesnik, kojeg je Vicko poznao i koji mu je uputio i pjesan kada je ovaj napuštao barsku, a sjedao na zadarsku nadbiskupsku stolicu, bio je *Nikola Burović* (oko 1655.-1737.), pomorski kapetan i zaljubljenik u dubrovačko pjesništvo baveći se i sam poezijom. On je zaslužan za postojanje najstarije peraške, hrvatske ali i južnoslavenske zbirke narodne poezije, koja je nastala nešto prije 1697. godine i za koju se dugo nije znao sastavljač, pa se neko vrijeme mislilo da je to Andrija Zmajević. U zbirci se nalaze mnoge peraške bugarštice, lirske pjesme, pjesme od kola, ali i njegovih preobražaja dijelova Gundulićeva *Osmana u bugarštice*. No, zahvaljujući njegovu radu u zbirci je ostalo sačuvano 130 pravih narodnih pjesama u izvornom obliku. Od Burovićevih pjesničkih pokušaja spomenut ćemo njegovu pjesmu "U pohvalu prisvijetloga i pripoštovanoga gospodina Vicka Zmajevića arkibiskupa zadarskoga, gospodičića peraškoga, godišta 1713." Pjesma pripada prigodnom pjesništvu i ima 17 strofa u osmercima. Burović je bio zaljubljenik u dubrovačku književnost pa je u njegovu vlasništvu nađen primjerak izdanja

Palmotićeve "Kristijade" iz 1670. godine, a i prepisao je Đurđevićeve "Pjesni razlike" te početak prepjeva "Eneide", zatim Palmotićevu "Bisernicu" i "Elenu ugrabljenu" te Bobaljevićevo "Skazovanje Troje užežene".

Marko Martinović (1663.-1716.) je Vickov suvremenik, pomorski pedagog i učitelj pomorskih vještina, ali i pjesnik i povjesničar. S ostalim Peraštanima, Martinović je sudjelovao u osvajanju Herceg Novog 1687. godine što je na talijanskom jeziku opjevao u djelu pod nazivom *Giustissima relatione dell' assedio ed aquisto di Castelnuovo, fatto dalle gloriosissime armi della Serenissima Repubblica di Venetia l'anno 1687. (Vrlo točno izvješće o opsadi i zauzeću Herceg Novog koje su učinile slavne trupe Prejasne Venecijanske Republike 1687.)*

Marko je Martinović, kada se dogodilo ubojstvo Vicka Bujovića, što je uznemirilo i Perast i mletačke vlasti, napisao na talijanskom jeziku spis *Sull' uccisione del Buiovich*, koji je na neki način obrana izvršitelja ubojstva pred mletačkim duždem, ali je i istinit prikaz povijesti i uzroka ubojstva. Martinović želi razjasniti događaj i zaklinje se da je sve što piše *gola istina, a ne priča*, i svoje izlaganje zaključuje riječima: *Ako ovo što sam napisao ne bude istinito, osuđujem sam sebe da mi bude odrubljena glava nasred trga Svetoga Marka.* (Pantić, 1990:217). Poznato je da su u to bili umiješani i vrhovi peraškog društva, te i neki članovi najistaknutijih peraških obitelji, pa i sam, tada nadbiskup barski, Vicko Zmajević i njegov brat Matija koji je čak doživotno morao napustiti domovinu. Martinović svojim spisom pokušava uvjeriti mletačkog dužda kako je Bujović sam izazvao svoju smrt nizom svojih postupaka, navodeći podatke iz Bujovićeve života koji su mogli dovesti do tako kobnog završetka. Ovaj spis ima književnu vrijednost ali prije svega predstavlja povijesno svjedočanstvo jednog vremena.

Dvije godine mlađi, peraški pisac i Vickov suvremenik *Julije Balović* (1672.-1727.), potomak je poznate patricijske kuće. Radio je kao brodski pisar, a u slobodno vrijeme je prepisivao Palmotićevu *Danicu*, kojoj je na kraju dodao osam anonimnih pjesama pod naslovom *Slijepac pjeva zgone koje ljubav nosi*. Otprilike u isto vrijeme, 1692. godine, napisao je i praktičan priručnik za pomorce *Pratiche schrivanescche* u kojemu se nalaze primjeri i obrasci za praksu brodskom pisaru. Osim toga, Balović daje kaligrafski ispisana razna pisma: latinicu, ćirilicu (*Serviano*) i glagoljicu (*Slavo, Ilirico*), zatim brojeve, rimske, grčke, turske, kao i one u ćirilici i glagoljici te na kraju daje višejezični rječnik [talijanski, slavo-illirico (hrvatski), grčki, albanski i turski jezik] u kojemu se nalazi oko pet stotina najosnovnijih riječi iz svakodnevnog života. Osim toga, kako ga je književnost zanimala, bavio se skupljanjem usmenog pjesništva, ali i prepisivanjem narodnih pjesama iz starijih zapisa tako da zbornik ima višestruke vrijednosti, jer bi se mnoge starije narodne pjesme vjerojatno bile zagubile. Od cijelog tog materijala do danas su tiskane jedino bugarštice i to njih devet zaslugom Baltazara Bogišića koji je Balovićevu zbirku, doduše neprecizno, u svom predgovoru kratko i opisao (Pantić, 1990:223). No, njegovo najvažnije i najopsežnije djelo je "Peraška kronika", koja je u rukopisu i nije tiskana iako ima neospornu dokumentarnu i povijesnu važnost.

Ovo je samo nekolicina najvažnijih peraških pisaca koji su živjeli u Zmajevićevo vrijeme i koji su svojim radom i razmišljanjima utjecali na njegov rast i razvoj. Njihov broj bio bi i veći, a zasigurno i preveliki kada bismo ovdje iznosili sve pisce i djela peraškog kruga koji su već obrađeni u antologijama hrvatske bokokotorske poezije (Babić, 1998). Prvo Zmajevićevo djelo jesu propovijedi *Razgovor duhovni* (Babić, 2005), pisane hrvatskim

jezikom između 1682. i 1685. kada je Zmajević ima svega dvanaest odnosno petnaest godina.

Na samom kraju zbirke Zmajević bilježi svoj oproštajni govor Peraštanima koji je govorio neposredno pred odlazak na studij u Rim:

...A sada, pridraga braćo, pokle na pravi se nahodim put svetoga grada Rima za učiti u njemu, kako su i stari moji učili, sarčano vas molim da biste me u vašijeh molitvah preporučili Gospodinu Bogu da mi poda snagu i krepost naučiti što ima biti za veću slavu njegovu, čast i poštenje ovoga moga rođenoga mjesta, rad našega Perasta. (Babić, 2005:125)

Za vrijeme studija u Rimu, Vicko je Zmajević 1694. godine ispjevao i tiskao zbirku pjesama na latinskom jeziku, u čast Antona Zena koji je bio zapovjednik mletačke vojske. Puni latinski naslov pjesmarice glasi: *Musarum chorus exitatus ad laudes Illustriss. et Excellentiss D.D. Antonii Zeni, venetarum copiarum terra, marique iam inaugurati praefecti generalis abbate Vincentio Zmaievich Perastino, Colegii Urbani de Propaganda fide alumno. Romae, Typis Francisci de Rubeis, et Francisci Mariae Acsamitek a Kronenfeld. MDCXCIV*, (Arhiv HAZU) što bi u hrvatskom prijevodu značilo *Zbor muza pozvan u pohvalu prejasnoga i preuzvišenoga gospodina Antonija Zena već ustoličena vrhovnog zapovjednika mletačkih kopnenih i pomorskih snaga – od opata Vicka Zmajevića, pitomca rimskog kolegija za promicanje vjere*. Vicko se tu potpisao kao opat znajući da će, odmah nakon svršetka studija, 1695. godine preuzeti opatiju sv. Jurja. U zbirci se nalazi i prekrasan bakrorez, zacrtan po Franu Romanelu, a izrađen kod Mihaela Natalisa u Rimu. Bakrorez predstavlja Pobjedu. Djelo je pisano u elegijskim distisima, na kraju s leoninskim kronodistihom i ističe se elegantnom dikcijom, ali i izvještačenim latinskim jezikom.

Na početku je posvetna poslanica u prozi. Kitnjastim rječnikom, sa svrhom da uzvisi njegovu osobu, Zmajević se obraća zapovjedniku Zenu objašnjavajući mu zašto se odlučio napisati ovo djelo:

Preuzvišeni gospodine,

u ovim pripremama preokrutna Marsa, koji, ne na jednom mjestu razdire utrobu kršćanskih država, ne pada mi na pamet druga utjeha osim one koju protiv neprijatelja kršćanskog imena božanska vjera pokreće na kopnu i na moru naoružano brodovlje. Njemački orao sprema munje preko Panonije i Tise, a mletački lav, na tvoj mig, preko Peloponeza, preuzvišeni gospodine, komu je predao zapovjedništvo nad Egejskim morem i oružanom silom, koje je pokrenulo kako domaće, tako i savezničke čete zajedno s četama većeg broja naroda.

Stoga budući da je već zvuk bojne trube probudio nadu u ovim našim i ostalim stranama svijeta, svidjelo mi se da i ja skupim svoje slabe snage da bi buduća pobjednička slavija Muze opjevale tvoje vrline nekom proročanskom pjesmo. (Zmajević, 1694:3)

Potom u istom, baroknom stilu, hvali njegove vrline i uspjehe kao i odnos svoje Dalmacije, Boke, ali i svoje obitelji prema njemu:

Naime, ne samo moj rodni kraj koji ti je u svakom pogledu najodaniji, nego i cijela Dalmacija zahvaljuje tebi za postignuto blagostanje u javnom i privatnom životu.... Čestitam Mlečanima na tolikoj sposobnosti izbora, da im se najviše svidio Antonije, tj. da je sebi izborio pred svim ostalima prvo mjesto po sudu cijeloga senata, a da taj nikoga nije smatrao dostojnijim od tebe da nadomjesti vrloga vojskovođu koji je bio na strah

Turcima. Čestitam i samomu tebi, preuzvišeni gospodine, koji si naimenovan za vrhovnog zapovjednika da bi se slomila turska drskost....kamo sreće, da je moj otac dobra zdravlja, koga si ti u svakom pogledu vezao uza se jedinstvenom dobrohotnošću. (Zmajević, 1694:4)

Na kraju iznosi svoja očekivanja u borbama s Turcima kao i svoje duboko poštovanje i privrženost njemu:

Kreni, velim, velehrabri junače, i kroz nagomilane redove pobijenih neprijatelja tjeraj kola svojih pobjedničkih slavija. U međuvremenu nemoj se ne udostojati zagrliti ovaj ma kakav bio, dokaz mog najodanijeg poštovanja – prema tebi – radosnim licem i svojom uobičajenom dobrohotnosti – ma kako bio skroman, e da bi tu cijelom svijetu bio očigledan uječan spomenik moga poštovanja prema tebi.

Tvoje uzvišenosti najponizniji i najodaniji sluga Vicko Zmajević (Zmajević, 1694:6)

U "Prologu" (Zmajević, 1694:7) nastavlja jednako kitnjastim stihovima govoreći o motivima koji su ga nagnali da napiše ovakve stihove i o samom nadahnuću koje mu je došlo od njegove veličine:

Poslušnost pisaljke i zvečku besposlena uma primi ti koji si ugled i čast Zenove kuće! ...Tada stade Palada sa zlatnom kitarom, povuče me za uho i pričini mi se da mi kazuje riječi slične ovima: "Budalo, zašto ne daš Zenu da čuje tvoju pjesmu? Koliko god vode imao potok, to teče od rijeke... hajde, dakle, besmrtni urese mletačkog Senata, otkloni već brige i podaj se blagom počinku. Zaboravi zvuke zvučne bojne trube i udostoj se uši prikloniti aonskim napjevima. I neka te ne mrzi prekinuti slavne poslove, jer voli pjesmu svatko tko čini djela dostojna pjesme."

Nakon Prologa na pozornicu dolazi Palada (Zmajević, 1694:9)(Atena) koja proriče i poziva Muze da hvale Zena pod čijim će zaštitništvom biti ponovno uspostavljena prijašnja sloboda Parnasa: *Otkako je svetogrđnim turskim oružjem – jao bola – bila otjerana sa svog aonskog sijela, ona smišlja u svojoj uzrujanoj duši osvetu i prigušujući u srcu ljutnju, ožalošćena kuha u grudima brige....*

Jao, vrludavi Meandre, kad budeš valjao povaljane leševe, ne bude li te krv na to natjerala, koliko ćeš puta zastati? Već vidim kako se polja puše od skitske krvi. jao tebi nevjerni Turčine kako li ćeš biti kažnjen!

Zatim, dolazi Klija, (Zmajević, 1694:13), zaštitnica povijesti, koja preporuča Zena zbog njegovih umnih sposobnosti:

Zene, vrati nam dan, zašto odgađaš naše radosti? Jao meni, tako duge dane, Febe uskraćeni! Na zrake njegova genija i ognjene dragulje uma barbarski će mjesec pobjeći iz kršćanskih zemalja.

Kaliopa (Zmajević, 1694:15) ga preporučuje zbog dobra savjetovanja:

Sudbina usrećuje svaku domovinu dobrim savjetom; marsovo borilište savjetom priprema lovorike.

Uranija (Zmajević, 1694:16), zaštitnica astronomije, preporuča Zena zbog mudrosti, pa kaže:

Grčka se divila prijašnjem Solonu, ali se još više zadivila da je našla njemu ravna, tj. Antonija čija mudrost bez dvoumljenja otvara skrovite putove svemu. Grčka zna što znači imati za vrhovnika Zena, ona koja je prethodno sebi donijela toliko mudrih vojskovođa.

Melpomena (Zmajević, 1694:17), zaštitnica tragedije, preporuča Antonija Zena zbog njegova iskustva:

Koliko li dobro nadvladava hrabrošću Belonine napore iskusan vojskovođa koga uzdiže postignuta slava. Ništa lakoumno ne poduzimati, biti svjestan poteškoća – to je jasna zadaća nepobjedivih vojskovođa.

Talija (Zmajević 1694:18), zaštitnica komedije, preporuča ga zbog njegove kreposti pa ističe da Mlečanima ne nedostaje žive muževnosti ni žara; na sve se teškoće odvažuju velehrabra src; ... *Idi sada, Antonije, donesi lovore, palme i trijumfe, tako ćeš Mlečanima biti slava i ujedno spas.*

Polihimnija (Zmajević, 1694:19), zaštinica lirike, uzdiže ga zbog njegova junaštva jer *njegovim trijumfima već plješću slavonski tabori, a Grčka već sprema vijence njegovoj uzvišenoj kosi.*

Euterpa (Zmajević, 1694:20), zaštitnica glazbe, ističe njegovu vrlinu budnosti jer je *vrlo rijetka vrlina koja se stječe Marsom, jer u ratu nema što tražiti skrb za počimak.*

Potom Terpsihora (Zmajević, 1694:21) hvali njegovu umjerenost, a Erata (Zmajević 1694:22) ističe da *dobro vlada vojnicima onaj tko je voljen*, iskazujući mu time njegovu vrlinu dobrog odnosa s vojnicima. Potom dolazi Apolonov pljesak: *...Zemlja odzvanja, odzvanja more, odsvuda se čuje pljesak, a učena se čela zelene od upletena lovora. Slavni vojskovođa, primi dakle rado nagrade koje ti se nude, dostojne nagrade koje sebi pripremaš kroz mnoge godine... Nasrni, istjeraj polumjesečare, odagnaj tirane, jadranskom zvijezdom poziva te Djevica mora.*

Zatim Palada (Zmajević, 1694:24) uzima Zena u zaštitu: *Antonije je moj; tko može nijekati da sam ja božica mletačkog Marsa?*

Nakon toga dolazi proročanska pjesma pjesnika o sretnom ishodu rata pod Zenovim vrhovnim zapovjedništvom:

Do sada sam mislio da ima isto toliko heroja koliko i božanstava kojima je stečena slava dala vječnu diku...ratove koje vodiš, vodiš uz odobrenje neba, jer udruženi dolaze na poziv trube bogovi i eter vojuje za te pružajući ti nepobjedivu pomoć... Neće tako pripasti pobjeda tračkom razbojniku koji nosi oružje omašćeno našom krvi. Ti ćeš, ti, velikane, ići uz pljesak po pridobijenom svijetu i vozit ćeš se, Zene, na sniježno bijelim konjima....

Na kraju pjesnik ističe da *Antonijevo ime daje sretan predznak pobjeda: ravno Antoni, u premetaljci Intona.*

Leoninskim kronodistihom pjesnik potiče Zena:

Živi dugo, junače, nipošto ne bježi od sprovoda i smrti! Ako budeš lišen zemaljskog tla, bit ćeš ponovno vraćen na nebu. (Zmajević, 1694:28)

Zbirka ima 28 stranica, pisana je latinskim jezikom i do sada je neprevedena. Za potrebe izrade moje doktorske radnje akademik Branimir Glavičić preveo je cijelu zbirku, tako da navedene primjere i u ovom radu možemo zahvaliti njegovu prijevodu. Zbirka je ovdje tek predstavljena kao građa, prikazana u ulomcima, a svoju punu znanstvenu obradu trebala bi dobiti nekom drugom prilikom. Iako je to Zmajevićeva mladenačka rukotvorina, iako je prepuna baroknih sintagmi i kićenih izričaja, u književnom smislu zbirka svjedoči o njegovoj pjesničkoj obrazovanosti, ali i o njegovoj poetskoj nadarenosti i posebnom smislu za književna ostvarenja. U daljnjem svom životu Zmajević se nije upuštao u pjesnička stvaranja, tako da se ona svode na zbirku pjesama *Musarum Chorus* (1694.) i na zbirku propovijedi *Razgovor Duhovni* (1682.). No, i s ova dva djela Zmajević nam se predstavio kao hrvatski barokni književnik iako je kasniji svoj interes za književnost iskazao praktičnom aktivnošću te se često javljao kao mecena hrvatskih pjesnika pomažući im u tiskanju njihovih djela.

ANTONII NOMEN
 OMEN VICTORIARVM SUPPEDITAT
 PROGRAMMA
 ANTONI
 ANAGRAMMA
 INTONA

A Roma per Odrysij circumfer Regna Tyrann
 Ne dubites : hostem signa referre vide
 He Getica pictus pharetra timor horret , & alge
 Omnia succedent vota fauente pol O.
 365. Nubibus emissum veluti tonat aethere fulme
 rruue, & in Thraces Mars generose ton

CHRONODISTICON LEONINVM.

VIVe DIV fortls , fV gls : ill fV nera Mortls
 sl prIVere soLo ; restlsVere poLo.

F I N I S

IZVORI:

Musarum chorus exitatus ad laudes Illustriss. et Excellentiss D.D. Antonii Zeni, venetarum copiarum terra, marique iam inaugurati praefecti generalis abbate Vincentio Zmaievich Perastino, Collegii Urbani de Propaganda Fide alumno. Romae, Typis Francisci de Rubeis, et Francisci Mariae Acsamitek a Kronenfeld. MDCXCIV, Balovićeva ostavština, Arhiv HAZU, Zagreb.

LITERATURA:

Vanda Babić, 1998: *Hrvatska književnost Boke kotorske do preporoda*, Erasmus naklada, Zagreb.

Vanda Babić, 2005: *Razgovor duhovni Vicka Zmajevića*, HKD "Napredak", Zadar.

Gracija Brajković - Miloš Milošević, 1978: *Proza baroka*, Titograd.

Gracija Brajković - Miloš Milošević, 1976: *Poezija baroka*, Titograd.

Pavao Butorac, 2000: *Boka kotorska u 17. i 18. stoljeću*, Perast.

Pavao Butorac, 1999: *Kulturna povijest grada Perasta*, Perast.

Pavao Butorac, 1998: *Razvitak i ustroj peraške općine*, Perast.

Pavao Butorac, 1928: *Zmajevići* (ogledi), Zagreb.

Miloš Milošević, 1987: *Studije iz književne i kulturne prošlosti*, Titograd.

Miroslav Pantić, 1968: *Pesništvo renesanse i baroka*, Beograd.

Miroslav Pantić, 1990: *Književnost na tlu Crne Gore i Boke kotorske od XVI do XVIII veka*, Beograd.

Srećko Vulović, 1879: *Program kotorske gimnazije za šk. god. 1878-79.*, Zadar.

Srećko Vulović: "Popis narodnih Bok. Spisatelja i njihovih djela", *Program kotor. gimnaz. 1872.-1873*, Dubrovnik 1873.

"MUSARUM CHORUS" DI VINCENZO ZMAJEVIĆ

RIASSUNTO

Durante gli studi a Roma, nel 1694, Vicko Zmajević ha scritto e fatto stampare una raccolta di poesie in lingua latina, *Musarum Chorus*, in onore di Anton Zeno, comandante dell'esercito veneziano. La raccolta contiene 28 pagine, è scritta in lingua latina e non è stata tradotta finora.

Anche se rappresenta una opera giovanile di Zmajević, anche se piena dei sintagmi ed espressioni ornate, nel senso letterario il libro testimonia la sua educazione poetica, ma anche il suo talento e particolare sensibilità per le opere letterarie.

Durante la sua vita seguente Zmajević non si impegna più in creazioni poetiche, così che queste si riducono alla raccolta di poesie *Musarum Chorus* e alla raccolta di sermoni *Discorso spirituale* (1682). Ma, anche con queste sole due opere Zmajević ci si presenta in veste del letterato croato appartenente al barocco, esprimendo dopo il suo interesse per la letteratura con l'attività pratica, spesso come mecenate dei poeti croati aiutando la stampa delle loro opere.

PAROLE CHIAVE: *Musarum Chorus*, barocco, raccolta di poesie

